

หลักสูตรอบรม

การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 74 วันที่ 8 - 9 กรกฎาคม 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 65 คน
จากเทศบาลตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

นายนิคม ศิริสิงห์สังข์ชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริม
และพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนว
พระราชดำริ

กล่าวต้อนรับ หน่วยงานราชการอำเภอ ผู้บริหาร
ท้องถิ่น ส.อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน จากพื้นที่
ทต.ศรีดอนชัย อ.เชียงของ จ.เชียงราย ที่ได้เข้ามาแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ในโครงการร้อยใจรักษ์

1. ความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ ซึ่งมูลนิธิ
แม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้ามาดำเนินการ
ในหมู่บ้านห้วยसान และหมู่บ้านข้างเคียงที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับ
ยาเสพติด โดยใช้ แนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อสร้าง
โอกาสในการ ปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
มาเป็นอาชีพ ที่สุจริต

2. ความเป็นมาของหลักสูตรการอบรม รัฐบาลได้
แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ โดยมี
รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็น
ประธานคณะกรรมการ มีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่
พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัดคือเชียงใหม่ เชียงราย

แม่ฮ่องสอน และพะเยา จำนวน 19 อำเภอและให้สถาบัน
ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ มาจัดการ
อบรมให้

3. สิ่งที่คาดหวังในการอบรม คือ การมีส่วนร่วม
การแลกเปลี่ยน จากทุกคน และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่
ของตนเองอย่าง เหมาะสมกับชุมชน และแก้ปัญหาเพื่อ
พัฒนาคุณภาพชีวิต โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการ
ดำเนินงาน และท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

หลักการพัฒนาทางเลือก ในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายยุทธชัย ตาห่อ เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
ในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ
คือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้ง
ในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและ
ทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับ
ชุมชนได้

2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้น
อยู่รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้าง
พื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคง
สามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินออม มี
การรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้

3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุม
ทุกมิติ ตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ
โครงการร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับ
หน่วยงานต่างๆ การคืนข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของ
ปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้านใน
การประสานงาน

4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดู
จากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของ
ชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวง
ชอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วย
ระบบกาลักน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ
คนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องประสานงานการ
ทำงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น โดยที่
โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ความลึกของอ่างพวงพลาสติกกับอ่างพวงชอยด์
ซีเมนต์มีความลึกเท่ากันหรือไม่

ตอบ : ความลึกเท่ากัน แต่การนำไปปรับใช้ในชุมชนอาจจะ
ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน

ถาม : ความลาดชันของอ่างพวง ต้องมีความลาดชัน 45
องศาเท่านั้นหรือไม่

ตอบ : ไม่จำเป็น ท่านสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิ
ประเทศหรือความเหมาะสมของพื้นที่ในชุมชนของท่าน

ถาม : น้ำที่ไหลเข้ามาอ่างพวงสันเขานี้ เป็นน้ำที่มาจาก
ลำห้วยใช่หรือไม่

ตอบ : ใช่ เป็นน้ำที่ล้นจากทางค้ของหมู่บ้านไหลลงสู่ลำห้วย

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 เกษตรพอเพียง

พืชระยะยาวไม้ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนา ต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้ เพื่อการส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต และการส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ต้นมะม่วงจำเป็นต้องให้อย่างสม่ำเสมอหรือไม่

ตอบ : จำเป็นต้องให้อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะช่วงที่ต้นกำลังออกดอกและตอนที่ดอกมะม่วงกำลังบาน และที่สำคัญต้องสอดส่องดูแลแมลงพวกเพลี้ยไฟ

ถาม : ชุมชนที่นี่ มีการปลูกลำไยบ้างไหม

ตอบ : ไม่ค่อยปลูกลำไย ส่วนใหญ่ชาวบ้านที่นี่ จะปลูกลิ้นจี่กับมะม่วง และส้ม

ถาม : การที่ผลผลิตมะม่วงมีตลาดรองรับอย่าง CP มีการประกันราคาผลผลิตให้หรือไม่

ตอบ : มีการประกันราคา ปัจจุบัน ราคาเกรด A กิโลกรัมละ 65 บาท แต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพและความผันผวนของราคาผลผลิตในตลาด

ถาม : ผลผลิตของมะม่วงที่ได้โดยเฉลี่ยต่อไร่ ราคา 40,000 บาทใช่หรือไม่

ตอบ : ใช่

ถาม : พื้นที่นาของโครงการร้อยใจรักจะมีกี่ไร่

ตอบ : มีที่นาประมาณ 12 ไร่ ปัจจุบันได้ขยายและส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกข้าวนาอีก 300 ไร่ และข้าวไร่ 146 ไร่ ในพื้นที่โครงการฯ

ถาม : มีการป้องกันแมลงวันทองเจาะกินผลผลิตมะม่วงอย่างไร

ตอบ : เราใช้ถุงห่อคาร์บอน ห่อผลผลิตมะม่วงตั้งแต่ผลมีขนาด 7-10 เซนติเมตร เพื่อป้องกันการเจาะกินของแมลงวันทอง

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทาง

อาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์ กข 21 (อีโต้) เป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 -1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร 1 ไร่ 1 แสน (เป้าหมาย คือ อยากรู้ให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการหมักดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และการทำปศุสัตว์)

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : พื้นที่ในการดำเนินการของ 1 ไร่ 1 แสน เป็นพื้นที่ของโครงการ หรือเป็นของชาวบ้าน

ตอบ : เป็นพื้นที่ของชาวบ้าน แต่โครงการเช่าเพื่อใช้พื้นที่ และให้ชาวบ้านมาดำเนินการร่วมกัน

ถาม : ผลผลิตที่ได้จะนำไปขายที่ไหน

ตอบ : ขายที่ตลาดชุมชน

ถาม : พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกในหมู่บ้าน เป็นข้าวพันธุ์อะไร

ตอบ : ข้าวพันธุ์อีโต้ หรือ กข21

ถาม : อายุของการปลูกข้าวใช้ระยะเวลากี่เดือน

ตอบ : 4 เดือน สามารถเก็บเกี่ยวได้เลย

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปศุสัตว์

การส่งเสริมปศุสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : หญ้าเนเปียร์หวานอิสราเอลกับหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 แตกต่างกันอย่างไร

ตอบ : ความแตกต่างคือ ลักษณะของหญ้าเนเปียร์หวานอิสราเอล ลำต้นจะสั้นกว่าหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 และมีโปรตีนมากกว่า 10-12% ซึ่งหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 มีโปรตีนเพียง 6-8 %

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้นำมาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้ภรรยาหมู่บ้านยะผา สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิตรุนแรงเข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสามาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับอย่างดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุญ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชาผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับมาเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี มีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่ๆ เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจและให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำถามจากผู้เข้าร่วมจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : ปัจจุบันคุณส่องแสงยังมีอาการรู้สึกอยากเสพยาอยู่หรือไม่ หากมีคนชวนให้เสพยาจะเสพหรือไม่

ตอบ : นายส่องแสง : ไม่รู้สึกอยากเสพ และจะไม่กลับไปเสพยาอีกเพราะเสพมาเยอะแล้ว ไม่อยากทรมาณร่างกายอีก

ถาม : คุณมานิตและคุณสมบุญ ทำไมถึงได้มาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้

ตอบ : นายมานิต : เมื่อก่อนมาหางานทำและมาได้ภรรยาที่นายสมบุญ : เมื่อก่อนทำงานอยู่ราชบุรีและคบหากับภรรยาซึ่งเป็นคนที่นี้ จึงตัดสินใจย้ายมาอยู่กับภรรยา

ถาม : คุณส่องแสงมีอาการหรือความรู้สึกอย่างไรเมื่อเสพยาครั้งละ 200-400 เม็ด

ตอบ : นายส่องแสง : ไม่รู้สึกตัว อาการจะเหมือนคนปกติทั่วไป แต่จะรู้สึกขยับอยู่ไม่ได้

ถาม : แนะนำวิธีการสังเกตผู้ที่เสพยาอย่างไร

ตอบ : นายมานิต : พวกเสพยาจะไม่กล้าเข้าหา ไม่กล้าสบตาผู้คน จะเก็บตัว ขอบตาดำคล้ำ ตัวผอม เราควรที่จะเข้าหาเขา สอดส่องดูแล พุดคุยสร้างความไว้วางใจกับเขาเหล่านั้น

บทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่เมาะ และนายสุรัตน์ สัจจาศิริวงศ์ ผู้ใหญ่บ้านบ้านเมืองงามใต้ ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชนเกิดความเดือนร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นจำนวนมากและได้จัดประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยสำน หมู่ที่ 10 เข้าร่วมโครงการต่อมามีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านและเข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาาร่วมกัน

ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคม หลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูลแล้วคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชุมซึ่งในเวทีการประชุมได้มีหลายหน่วยงานเข้ามาร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการจัดเวทีประชุมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนั้นปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชุมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

การดำเนินโครงการอาสาทำดี เป็นการให้โอกาสของโครงการร้อยใจรักษ์ เป็นกระบวนการนำผู้เสพเข้ารับการบำบัดยาเสพติดควบคู่ไปกับการฝึกทักษะ ฝึกอาชีพ

ทั้งนี้ การดำเนินโครงการขยายผลแหล่งน้ำไปในหมู่บ้านเครือข่ายพื้นที่ข้างเคียงโครงการฯ ได้นำต้นแบบการพัฒนาของโครงการฯ ทั้ง 4 หมู่บ้านหลัก 20 หมู่บ้านย่อยนำไปปรับใช้ในการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ ซึ่งในปัจจุบันโครงการฯ ได้มีการขยายผลแหล่งน้ำจำนวน 11 หมู่บ้านแล้ว

ประเด็นแลกเปลี่ยนจากผู้เข้าร่วมการแลกเปลี่ยนภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

ถาม : หมู่บ้านใน 4 หมู่บ้านหลักได้เข้าร่วมกับโครงการฯ ทุกหลังคาเรือนหรือไม่

ตอบ : เข้าร่วมทุกหลังคาเรือน

ถาม : เงินค่าจ้าง 300 บาทที่โครงการสนับสนุนให้ทุกคนที่เข้าร่วมโครงการหรือไม่

ตอบ : ในการจ่ายค่าจ้างจะให้เฉพาะผู้ที่อาสาเข้ามามีส่วนทำงานกับโครงการอาสาทำดีรุ่นที่ 1 โดยจะได้รับการบำบัดรักษาอาการเสพติดยาเสพติดควบคู่ไปด้วย รายวันวันละ 300 บาท แต่จะมีการสุ่มตรวจปัสสาวะ หากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดหรือหากตรวจปัสสาวะมีสารเสพติดจะไม่ได้รับเงินจากการทำงานทั้งหมดที่ผ่านมา แต่ในส่วนโครงการอาสาทำดี รุ่นที่ 2 จะไม่มีค่าจ้างให้ แต่จะมีหน่วยงานราชการต่างๆ เข้ามาดูแลติดตามและสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ เช่น ทุนส่งเสริมประกอบอาชีพ 20,000 บาท จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ถาม : สำหรับผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่
โครงการได้มีการส่งเสริมอาชีพให้หรือไม่ อย่างไร

ตอบ : ส่วนใหญ่คนในชุมชนพื้นที่โครงการจะมีการทำการ
เกษตรกรรมอยู่แล้ว ทางโครงการจึงได้มีการสนับสนุน
ส่งเสริมให้ความรู้ทางวิชาการ การใช้สารชีวภัณฑ์แทน
สารเคมี การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร สนับสนุนพันธุ์สัตว์
และการลดรายจ่ายในครัวเรือน

ถาม : ในอดีตมีความรู้สึกอย่างไรที่ต้องทำงานร่วมกับผู้มี
อิทธิพลในพื้นที่ มีความหนักใจในการทำงานต่างกับ
ปัจจุบันหรือไม่

ตอบ : ในอดีตมีความหนักใจมากในการทำงาน เพราะเรา
จะไม่มีสิทธิมีเสียงในการออกความเห็นแสดงความคิดเห็น
หรือปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระได้ เพราะต้องปฏิบัติตามคำสั่ง
ของผู้มีอิทธิพล แต่ปัจจุบันรู้สึกมีความสุขและสบายใจใน
การทำงาน เพราะเจ้าหน้าที่และหน่วยงานราชการหลาย
หน่วยงานให้ความสำคัญเข้ามาดูแลและให้ความช่วยเหลือ

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาศาสนาบันส่งเสริม
และพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ได้มอบการบ้าน
กล่าวสรุปกิจกรรม และมอบการบ้าน

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

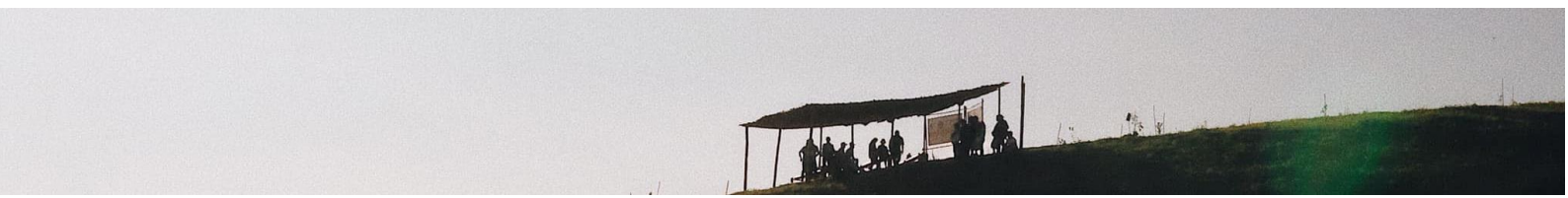
นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาศาสนาบันส่งเสริม
และพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ กล่าวสรุป กิจกรรมผล
การอบรมและแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาโครงการฯ
บ้านห้วยสำน คือ การพัฒนาให้คนมีโอกาสร้างทางเลือก
ให้กับคนในพื้นที่ เพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การ
พัฒนาโครงการฯ เข้าไปพัฒนาในทุกๆ ด้านเน้นการพัฒนา
แบบองค์รวมให้ครอบคลุมทุกมิติ ในระยะแรกของการ พัฒนา
เริ่มจากการศึกษาบริบทพื้นที่ ศึกษาภูมิสังคมให้เข้าใจพื้นที่
อย่างถ่องแท้ก่อน หลังจากนั้น จึงเข้าสู่กระบวนการคืนข้อมูล
เพื่อให้เกิดการ **ระเบิดจากข้างใน** ให้ตระหนักถึงปัญหาแล้วจึง
พัฒนาร่วมกัน ในระดับท้องถิ่นที่ท้องถิ่นหน่วยงานราชการ ที่
สำคัญ คนในชุมชนต้องร่วม ออกแรงด้วยในทุกกระบวนการ
เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้น ตลอดโครงการฯ ซึ่งเป็น
สิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การบริหาร จัดการดูแลไปสู่ความ
ยั่งยืนต่อไป

ได้มอบการบ้านให้ผู้เข้ารับการอบรม 2 ข้อ คือ

- 1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาจากในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน
เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน
- 2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการ
แก้ไขปัญหาความต้องการของหมู่บ้านชุมชน

โดยมีหลักเกณฑ์คือ

- 1) เป็นโครงการที่ต้องแก้ไขปัญหาในชุมชน ของท่าน
โดยผ่านการเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน
- 2) ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหาร
ระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ
- 3) สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลัง
พระฯ จะมิงงบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดย
งบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปกิจกรรมการอบรม

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็ไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

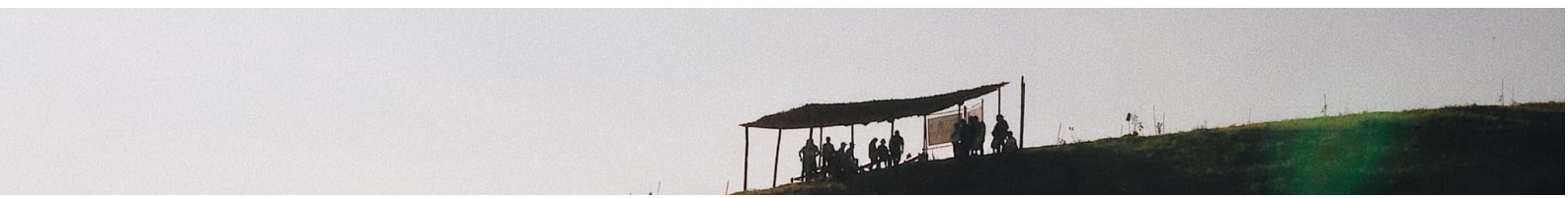
สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การปลูกพืช 3 ระยะ
คือ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว
2. การทำอาหารหมักลดต้นทุน จากหยวกกล้วย และหญ้าเนเปียร์หวานอิสราเอล
3. การจัดตั้งกองทุนพันธุ์สัตว์ และอาสาสมัครปศุสัตว์ เพื่อส่งเสริมและดูแลอย่างครบวงจร
4. การบริหารจัดการน้ำที่เข้มแข็งของคณะกรรมการดูแลน้ำ
5. การใช้น้ำอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด
6. การทำอ่างพวงสันเขาแบบขอยซีเมนต์ และอ่างพวงสันเขาแบบพลาสติก
7. การใช้ระบบกัลก้นน้ำไปใช้ในพื้นที่การเกษตร
8. การจัดการพื้นที่แบบองค์รวมและการจัดสรรพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
9. การปลูกไม้ผล พืชล้มลุก แบบผสมผสานในพื้นที่เนินเขา
10. การส่งเสริมการปลูกไม้ผลเพื่อการส่งออก
11. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนการใช้สารเคมีในการปลูกพืชในแปลงนา
12. การใช้ระบบกัลก้นน้ำ

แนวทางการนำไปปรับใช้ในพื้นที่

1. การบริหารจัดการปศุสัตว์ในพื้นที่
2. การนำอาหารหมักลดต้นทุนไปใช้ในพื้นที่และเผยแพร่องค์ความรู้แก่คนในชุมชน
3. จัดตั้งกองทุนยา กองทุนอาหาร กองทุนวัสดุอุปกรณ์
4. การรวมกลุ่มเกษตรกรโรงสีข้าวชุมชน
5. การจัดการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากแนวคิด 1 ไร่ 1 แสน
6. การเลี้ยงปศุสัตว์โดยใช้สูตรอาหารลดต้นทุน เพื่อช่วยในการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์
7. ปลูกพืชผสมผสานให้เหมาะสมกับพื้นที่
8. กักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตร
9. การประยุกต์ในระบบกัลก้นน้ำ
10. การประยุกต์ใช้การทำอ่างพวงสันเขาให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ
11. การเผยแพร่องค์ความรู้ให้คนในชุมชน
12. การฝึกอบรมและตั้งทีมอาสาปศุสัตว์ในชุมชน

ตัวแทนผู้นำชุมชน สะท้อนปัญหาที่ต้องการแก้ไขเร่งด่วนในชุมชน

เทศบาลตำบลศรีดอนชัย อ.เชียงของ จ.เชียงราย

โดย นายสมเกียรติ บุตดี นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีดอนชัย

1. ข้อมูลพื้นฐาน

- เทศบาลตำบลศรีดอนชัย อ.เชียงของ จ.เชียงราย มีพื้นที่ประกอบด้วย พื้นที่ราบ และภูเขาสูง และมีพื้นที่เป็นป่าไม้ประมาณร้อยละ 60 ของพื้นที่
- **จำนวนหมู่บ้าน** ในเขตเทศบาลตำบลศรีดอนชัย มีจำนวน 18 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 หวาย หมู่ที่ 2 ปากอิง หมู่ที่ 3 ลุง หมู่ที่ 4 พุงซาง หมู่ที่ 5 เขียะ หมู่ที่ 6 ร่องห้า หมู่ที่ 7 ศรีดอนชัย หมู่ที่ 8 ดงหลวง หมู่ที่ 9 ม่วงเจ็ดตน หมู่ที่ 10 ท่าเจริญ หมู่ที่ 11 ใหม่เจ็ดชัย หมู่ที่ 12 ศรีชัยมงคล หมู่ที่ 13 เวียงเดิม หมู่ที่ 14 ศรีมงคล หมู่ที่ 15 ศรีดอนชัย หมู่ที่ 16 ปากอิงใต้ หมู่ที่ 17 เวียงเหนือ และหมู่ที่ 18 สารภี
- **จำนวนครัวเรือน** 3,400 กว่าครัวเรือน **จำนวนประชากร** 8,900 กว่าคน
- **แม่น้ำสายหลัก** แม่น้ำอิง

สภาพเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป ค้าขาย ประกอบธุรกิจของตัวเอง และ รับราชการ

ทั้งนี้ ตำบลศรีดอนชัย มีโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยลุ่มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สถานีสูบน้ำ 4 แห่ง และมีป่าไม้ที่สำคัญซึ่งเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ได้แก่ ป่าน้ำม้า ป่าน้ำช้าง ป่าแม่โขงฝั่งขวา ปางาวฝั่งขวา

2. ปัญหาน้ำอุปโภคบริโภค

- น้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการในการทำการเกษตรกรรม
- ต้องการทำฝายชะลอน้ำไว้ในลำห้วยห้วยเพื่อใช้ในการทำการเกษตรซึ่งได้รับประโยชน์หลายหมู่บ้าน เช่น หมู่ที่ 1,3,6,9,13 และหมู่ที่ 17 (แหล่งน้ำอยู่ในเขตป่าไม้)
- หมู่ที่ 2 ปากอิง มีแหล่งน้ำ แต่ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ และระบบท่อส่งน้ำเข้าสู่หมู่บ้าน (แหล่งน้ำอยู่ในเขตป่าชุมชน)
- หมู่ที่ 3 ลุง ปัญหาเรื่องน้ำอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอต่อความต้องการในช่วงฤดูแล้ง ไม่มีที่สำหรับกักเก็บน้ำ แต่มีแหล่งน้ำธรรมชาติจากภูเขาสูงและมีอ่างเก็บน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริอยู่ แต่ไม่มีระบบท่อน้ำลงสู่พื้นที่การเกษตร (แหล่งน้ำไม่ได้อยู่ในเขตป่า)
- หมู่ที่ 4 มีอ่างเก็บน้ำ 1 แห่งแต่ไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร น้ำมีกลิ่นเหม็นไม่สามารถบริโภคได้
- หมู่ที่ 5 ระบบส่งน้ำเข้าสู่เพื่อการเกษตร มีอ่างเก็บน้ำแต่ขาดระบบการส่งน้ำลงสู่พื้นที่การเกษตร
- หมู่ที่ 6 ฝายชะลอน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในหมู่บ้านและเพื่อการเกษตร

ตัวแทนผู้นำชุมชน สะท้อนปัญหาที่ต้องการแก้ไขเร่งด่วนในชุมชน

เทศบาลตำบลศรีดอนชัย อ.เชียงของ จ.เชียงราย (ต่อ)

- หมู่ที่ 8 ขาดน้ำทำการเกษตร ต้องการประชาภูเขาเข้าสู่หมู่บ้าน และฝายชะลอน้ำตามลำห้วยลวก-ห้วยแหลง (แหล่งน้ำอยู่ในเขตป่าชุมชน)
- หมู่ที่ 10 ขาดน้ำทำการเกษตร อุปโภคบริโภค (แหล่งน้ำอยู่ในเขตป่าชุมชน)
- หมู่ที่ 12 น้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดแคลนน้ำในช่วงฝนทิ้งช่วงและฤดูแล้ง ต้องการฝายกั้นลำห้วยร่องปิงน้อย เพื่อกักน้ำไว้ใช้ในการเกษตร
- หมู่ที่ 18 น้ำไม่เพียงพอในการทำการเกษตร มีอ่างเก็บน้ำอยู่ในหมู่บ้าน ต้องการต่อท่อน้ำเพื่อนำน้ำจากที่สูงมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำการเกษตรและอุปโภคบริโภค

3. ปัญหาคมนาคม

- หมู่ที่ 8 ดงหลวงการเดินทางขนส่งผลผลิตลำบากในช่วงฤดูฝน

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 74 ทต.ศรีดอนชัย อ.เชียงของ จ.เชียงราย

ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	98.41		-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	65.08	33.33	1.59	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	61.90	26.98	11.11	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	84.13	15.87	-	-
วิทยากรมีความรู้	95.24	4.76	-	-
สถานที่อบรม	82.54	17.46	-	-
สถานที่พัก	80.95	19.05	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	85.71	14.29	-	-

หมายเหตุ : มีผู้ส่งแบบประเมิน 63 คน จาก 65 คน

